

Perspectives Actuals de Recerca: de l'Acció a la Creació

Codi: 43206
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Mar Moron Velasco

Correu electrònic: mar.moron@uab.cat

Altres indicacions sobre les llengües

L'estudiantat pot utilitzar indistintament català o castellà

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Equip docent

Mar Moron Velasco

Lurdes Martinez Minguez

Prerequisits

Els que estan establerts per a accedir al Màster de Recerca en Educació.

Objectius

Aquest mòdul és obligatori de l'especialitat d' Art, Cos i Moviment, i és optatiu de la resta d'especialitats. La configuració de la proposta es planteja a través de la interacció entre la psicomotricitat i les arts visuals. Es pretén exposar, analitzar, contrastar i reflexionar sobre diferents enfocaments conceptuals de recerca en els que partint de l'acció, el joc, l'experimentació i el moviment, s'arribi al pensament, la representació i la creació. Els blocs de contingut d'aquest mòdul es conformen a partir dels següents plantejaments:

El cos, el joc i la psicomotricitat proporcionen i construeixen processos de creació integrals i globals a través de diverses formes d'expressió i comunicació dels múltiples llenguatges artístics.

Els processos de creació integrals i globals s'enriqueixen quan es realitzen mitjançant estudis i projectes innovadors i inclusius d'intervencions educatives des de la interdisciplinarietat i la multidisciplinarietat.

En aquest mòdul s'abastaran les següents temàtiques:

Cos, joc i psicomotricitat

Llenguatges artístics

Procés de creació

Projectes interdisciplinaris, innovadors i inclusius

Competències

- Analitzar dades d'acord amb la seva natura i elaborar resultats d'acords amb els propòsits de la recerca.

- Aplicar en l'àmbit de la recerca educativa les perspectives i les estratègies creatives per innovar en l'educació física, artística i psicomotriu.
- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els marcs teòrics de referència a l'Educació Física, Artística i Psicomotriu per a establir aquells que orienten la investigació i anàlisi de projectes interdisciplinaris, innovadors i inclusius.
2. Buscar i analitzar referents teòrics sobre investigació, llenguatges artístics i processos de creació.
3. Conèixer els aspectes rellevants de les investigacions sobre el cos, el joc i la psicomotricitat i analitzar-los com a objectes d'investigació.
4. Demostrar l'aprenentatge aplicat a l'àmbit de la investigació educativa referit a l'educació física, artística i psicomotriu.
5. Determinar eines d'anàlisi adequades a la naturalesa de les dades.
6. Establir estratègies d'anàlisi de dades pertinents.
7. Identificar i interpretar els coneixements i estratègies necessaris per a la investigació en la innovació de l'educació física, artística i psicomotriu.
8. Identificar problemes en la pràctica des de les tendències actuals en investigació de l'Educació Física, Artística i Psicomotriu.
9. Identificar problemàtiques educatives i avaluar quines aproximacions metodològiques permeten donar-los resposta.
10. Identificar referents teòrics i avaluar-ne l'adequació per interpretar problemàtiques pròpies en les investigacions sobre el cos, el joc i la psicomotricitat.
11. Jutjar la rellevància i pertinència teòrica i social d'una problemàtica d'investigació en educació física, artística i psicomotriu.
12. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
13. Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris.

Continguts

Perspectives teòriques i estratègies en la investigació de les següents temàtiques:

- 1.-Cos, joc i psicomotricitat
  - 1.1.- La importància del cos
  - 1.2.- El joc com a font de plaer i aprenentatge
  - 1.3.- L'Educació Psicomotriu
- 2.- Llenguatges artístics
  - 2.1.- Els llenguatges artístics: musical, corporal, visual i plàstic,...
  - 2.2.- Competències que desenvolupen
  - 2.3.- Importància en la formació de la persona
- 3.- Procés de creació
  - 3.1.- Estructura i metodologia
  - 3.2.- El paper de l'adult o educador
- 4.- Projectes interdisciplinaris, innovadors i inclusius
  - 4.1.- Disseny i característiques
  - 4.2.- Anàlisi de projectes en l'entorn formal i no formal

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:
Classes magistrals/expositives per part del professor

Lectura d'articles i fons documentals
 Anàlisi i discussió col·lectiva d'articles i fons documentals
 Pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis.
 Presentació / exposició oral de treballs.
 Tutories.

Les sessions 3 i 8 es realitzaran a Barcelona i l'horari serà de 10 a 13: 30h.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencials: magistrals i seminaris amb tot el grup	36	1,44	
Tipus: Supervisades			
Tutoria i acompanyament	36	1,44	
Tipus: Autònomes			
Treball autònom de l'estudiant	78	3,12	

Avaluació

L'avaluació del mòdul es realitzarà mitjançant les activitats que s'assenyalen.

Es realitzaran activitats d'avaluació en les sessions 4^a, 9^a i 10^a.

La nota final serà el promig ponderat de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 4 a totes les activitats, les realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final del mòdul.

L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

El procediment de recuperació-revisió de les proves es realitzarà de forma individual durant la quarta setmana de gener.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats individuals i grupals de suport al marc teòric i de recerca	30% - 35%	0	0	2, 5, 8, 9, 10, 12, 13
Assistència i participació en les sessions	15% - 20%	0	0	6, 8, 10, 11, 13
Memòria / treball individual del mòdul	45% - 50%	0	0	1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12

Bibliografia

En la següent bibliografia més del 50% de les autores són dones:

- Abad, J. (2008). El placer y el displacer en el juego espontáneo infantil. *Arteterapia. Papeles de arteterapia y educación artística para la inclusión social*, 3: 167-188.
- Acaso, M. (2009). *La educación artística no son manualidades. Nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual*. Madrid: Catarata.
- Aguirre, I. (2005). *Teorías y prácticas en educación artística*. Navarra. Universidad Pública de Navarra.
- Alvarado, M. (2016). *#JugarEnPsicomotricidad. Estudios, análisis, reflexión y práctica*. Buenos Aires: Revista de Psicomotricidad.
- Anguera, M. T. (1988). *Observació a l'escola*. Barcelona: Graó.
- Arnáiz, P.; Rabadán, M.; Vives, I. (2008): *La psicomotricidad en la escuela. Una práctica preventiva y educativa*, Barcelona: Teide.
- Bamford, A. (2009). *El factor ¡wuuu!. El papel de las artes en la educación*. Barcelona: Octaedro.
- Bancroft, S., Fawcett, M. y Hay, P. (2007). *5x5x5 researching children researching the world*. England: Bath Spa University and Arts Council.
- Barone, T. i Eisner, E. (2006) «Arts-Based Educational Research». En Green, J., Grego, C. y Belmore P. (eds.) *Handbook of Complementary Methods in Educational Research*. (pp. 95-109). Mahwah, New Jersey: AERA.
- Bru, E. & Sarri, E. (2019). El cos i el moviment, presents a l'escola, *Guix d'Infantil*, 98, 17-19.
- Bru, E. & Sarri, E. (2020). Què aporta la psicomotricitat a l'escola? *Guix d'Infantil*, 104, 28-32.
- Bonàs, M.; Vives, I. (2003). *El cuerpo tiene sus razones. Propuestas de la escuela para atender a estas razones*. Aula, 122: 85-96.
- Buxarrais, Mª R., i Burguet, M. (2017). *Aprender a ser. Por una pedagogía de la interioridad*. Barcelona: Graó.
- Calmels, D. (2013). *Fugas. El fin del cuerpo en los comienzos del milenio*. Buenos Aires, Biblos, 18-21.
- Camps, C., Mila, J., García, L., Peceli, M., i Tomás, I. (2011). *El psicomotricista en su cuerpo. De lo sensoriomotor a la transformación psíquica*. Buenos Aires: Miño Dávila.
- Cañabate, D. i Soler, A. (Coord.) (2017). *Movimiento y lenguajes. De la experiència sensorperceptiva a la consciencia y el pensamiento*. Barcelona: Graó.
- Edo, M., Blanch, S. i Antón, M. (2016). *El joc en la primera infància*. Barcelona: Octaedro.
- Eisner, E. W. (2004). *El arte y la creación de la mente*. Barcelona: Paidós
- (2005). *Educación la visión artística*. Barcelona: Paidós. 1ª edición, 1972
- Efland, A. (2004). *Arte y cognición. La integración de las artes visuales en el currículum*. Barcelona: Octaedro.
- Garaigordobil, M. (2010). *Juego y Desarrollo Infantil: Revisión Teórica y Propuestas de Intervención*. Resum conferencia a les V Jornades de Reflexió: Psicomotricitat i escola. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Garaigordobil, M. y Berruero, L. (2011). Effects of a Play Program on Creative Thinking of Preschool Children. *The Spanish journal of psychology*, 14, pp 608-618. doi:10.5209/rev_SJOP.2011.v14.n2.9.
- García, L. (2000). *La observación psicomotriz: transformar la experiencia compartida en comprensión. Propuestas para un análisis interactivo*. Entre Líneas, 7, 10-14.

- Grasso, A. (2013). *Arte y corporeidad*. Buenos Aires: Magisterio del Río de La Plata.
- Imbernón, F. (coord.) (2002). *La investigación educativa como herramienta de formación del profesorado. Reflexión y experiencias de investigación educativa*. Barcelona: Graó.
- Lapierre, A., Llorca, M. i Sánchez, J. (2015). *Psicomotricidad relacional. Reflexiones desde la práctica*, Málaga: Aljibe.
- Latorre, A. (2003). *La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa*. Barcelona: Graó.
- Lorente, E., Matos, D. (2018). *Educación Física y Pedagogía Crítica. Propuestas para la transformación personal y social*. Lleida: Publicaciones Universitat de Lleida
- Mannay, D. (2017). *Métodos visuales, narrativos y creativos. En investigación cualitativa*. Madrid: Narcea.
- Martínez-Mínguez, L. (coord.) (2008). *Educación física, transversalidad y valores*. Madrid: Wolters Kluwer
- Martínez, L., Rota, J., Anton, M. (2017). *Psicomotricitat, escola i currículum*. Barcelona: Octaedro.
- Marín, R. (2005). *Investigación en Educación Artística*. Universidad de Granada. Universidad de Sevilla.
- Morón, Mar (2011). La creación artística en la educación de las personas con discapacidad intelectual. La autodeterminación. Directores: Isabel Gómez Alemany i Marián López-Fernández Cao. Facultat de Formació del Professorat. UB (tesis doctoral)

<https://www.educacion.es/teseo/mostrarRef.do?ref=927870>

<http://www.tesisenred.net/handle/10803/31794>

- Pateti, Y. (2014). *Educación y Corporeidad: la despedagogización del cuerpo*. Armenia (Colombia): Editorial Kinesis.
- Pérez Serrano, G. (1990). *Investigación-acción: aplicaciones al campo social y educativo*. Madrid: Dykinson
- Rodríguez, M.A. (2016). *Cuerpos del inconsciente: Sus paradigmas y escrituras*. Málaga: Miguel Gómez.
- Rogers, C. (1978). *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós Educador Contemporáneo.
- Roldán, J.; Marín, R. (2012). *Metodologías artísticas de investigación en educación*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Rota, J. (2015): *La intervención psicomotriz. De la práctica al concepto*, Barcelona: Octaedro.
- Sanchez, J.; Llorca, M. (2008). *El rol del psicomotricista*. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 62 (22,2), 35-60.
- Saura, A. (2011). *Innovación educativa con TIC en educación artística, plástica y visual: líneas de investigación y estudios de casos*. Sevilla: MAD.
- Vaca, M.; Varela, M.S. (2006). *¡Estoy dentro de mi cuerpo!* Cuadernos de Pedagogía, 353: 26-28.
- Wild, R. (2002). *Educar para ser. Vivencias de una escuela activa*. Barcelona: Herder.

Programari

No es necessita cap programari específic per a aquesta matèria.